

Бириккен Улуттар Уюмунун Климаттын өзгөрүшү боюнча алкактык конвенциясы (БУУНЧК) 1994-жылдын 21-мартында күчүнө кирген. Бүгүнкү күндө ал өз чөйрөсүндө дээрлик универсалдуу эл аралык укуктук документ болуп саналат. Ратификациялоочу 197 өлкө Конвенциянын Тараптары деп аталат. UNFCCC негизги максаты жердин климаттык системасына коркунучтуу антропогендик таасирди алдын алуу болуп саналат.

Коопсуз келечекке карай маанилүү кадам

БУУнун Климаттын өзгөрүшү боюнча Конвенциясы адамзат үчүн коопсуз келечекке карай маанилүү кадам болуп саналат. Бул документте:

1. Проблема таанылды

Бул документтин кабыл алынышы өз учуру үчүн прогрессивдүү кадам болгон. Чынында эле, ал күчүнө кирген 1994-жылы климаттын өзгөрүшүнүн антропогендик мүнөзү тууралуу илимий далилдер азыркыга караганда азыраак болгон. Конвенция курчап турган чөйрөнү коргоо жаатындагы эң ийгиликтүү эл аралык келишимдердин бири – 1987-жылкы Озон катмарын бузуучу заттар боюнча Монреаль протоколунун маанилүү билдирүүсүн кабыл алды жана тараптарды илимий белгисиз жагдайларда да адамдардын коопсуздугунун кызыкчылыгында аракеттенүүгө милдеттендирди. маалыматтар.

2. Асыл жана конкреттүү максат коюлат

Конвенциянын түпкү максаты – атмосферадагы парник газдарынын концентрациясын “климаттык системага коркунучтуу антропогендик (б.а. адам тарабынан индукцияланган) таасиринин алдын ала турган деңгээлде” турукташтыруу. Документте “мындай деңгээлге экологиялык системалардын климаттын өзгөрүшүнө табигый ыңгайлашуусу үчүн жетиштүү убакытта жетишүү керек, тамак-аш өндүрүшүнө зыян келтирбөө жана туруктуу негизде мындан аркы экономикалык өнүгүүнү камсыз кылуу керек” деп айтылат.

3. Өнүккөн өлкөлөр артыкчылыктуу аракеттер үчүн жоопкерчиликке тартылышат

Өнөр жайлуу өлкөлөр мурда парник газдарынын эмиссиясынын көбүн түзгөн. Бүгүнкү күндө да ошондой. Ошондуктан булганууларды азайтуу боюнча күч-аракеттердин негизги бөлүгү ушул өлкөлөрдө болору күтүлүүдө. Алар “Тиркеме I мамлекеттер” деп аталат, анткени алар БУУФСССтин I Тиркемесинде аталган. Бул топко Экономикалык Кызматташтык жана Өнүктүрүү Уюмунун (ОЭСР) мүчөлөрү, ошондой эле Борбордук жана Чыгыш Европанын “өткөөл экономикасы” бар 12 өлкө кирет. 1-тиркеме мамлекеттер парник газдарынын эмиссиясын 2000-жылга чейин 1990-жылдагы деңгээлге чейин кыскартууга тийиш. Бул өлкөлөрдүн көбү бул максатка жетүү үчүн олуттуу кадамдарды жасашты, кээ бирлери ийгиликке жетишти.

4. Кошумча каражаттар өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдө климаттын өзгөрүшүнө каршы күрөшүүгө

багытталууда

Конвенциянын алкагында иш алып баруу менен өнөр жайы өнүккөн мамлекеттер өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдөгү климаттын өзгөрүшүнө каршы күрөшүү боюнча чараларды колдоого жана бул мамлекеттерге буга чейин эле көрсөтүп жаткан материалдык колдоонун үстүнө аларга тийиштүү финансылык жардам көрсөтүүгө макул болушкан. Конвенциянын жоболоруна ылайык, Глобалдык экологиялык фонддун башкаруусунда гранттар жана кредиттер системасы түзүлөт. Ошондой эле, өнөр жайы өнүккөн өлкөлөр азыраак өнүккөн өлкөлөргө технологияларды өткөрүп берүүгө макул болушту.

5. Проблемага жана аны чечүүнүн кадамдарына көзөмөл белгиленет

Өнөр жайы өнүккөн өлкөлөр (1-тиркеме Тараптар) климаттын өзгөрүшү боюнча саясаттары жана буга байланыштуу көрүлгөн чаралар жөнүндө, анын ичинде Киото протоколу менен жөнгө салынган маселелер (ратификациялоочу мамлекеттер үчүн) жөнүндө дайыма отчет берип турушу керек.

Климаттын өзгөрүшүнө каршы күрөшүү жана ыңгайлашуу боюнча иш-аракеттер боюнча өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн (I-тиркемеге кирбеген Тараптардын) отчеттору көбүрөөк жалпы. Мындай отчеттор 1-тиркеме Тараптардын окшош документтериндей үзгүлтүксүз даярдалбайт жана аларды берүү тиешелүү каржылоону алган шартта жүзөгө ашырылат. Бул өзгөчө начар өнүккөн өлкөлөргө тиешелүү.

Ошондой эле, бул өлкөлөр жыл сайын парник газдарынын эмиссиясынын улуттук инвентаризациясын, анын ичинде базалык жыл (1990) жана андан кийинки бардык жылдар үчүн маалыматтарды берүүгө милдеттүү.

6. Назик тең салмактуулукту сактоо жолунун башталышы белгиленген

Экономикалык өнүгүү жакыр өлкөлөр үчүн өзгөчө маанилүү роль ойнойт. Климаттын өзгөрүшүнүн татаалдашкан факторлорун эске албаганда да жетишүү кыйын. Буга байланыштуу Конвенция жакынкы жылдарда өнүгүп келе жаткан өлкөлөргө тиешелүү парник газдарынын эмиссиясынын үлүшү көбөйө тургандыгын тааныйт. Ага карабастан, Конвенция өзүнүн негизги максатына жетүү үчүн бул мамлекеттерге экономикалык өсүштү басаңдатпай, алардын эмиссиясын чектөөгө колдоо көрсөтүү боюнча чараларды көрөт. Бул өз ара пайдалуу чечимдердин бири Конвенцияга Киото протоколунун кабыл алынышы менен пайда болгон.

7. Климаттын өзгөрүшүнө ыңгайлашуунун формалдуу жолдору көрсөтүлгөн

Конвенция бардык мамлекеттердин климаттын өзгөрүшүнө алсыздыгын тааныйт жана климаттын өзгөрүшүнө адаптациялоо боюнча чараларды көрүүгө, башкача айтканда, реалдуу же күтүлүп жаткан климаттын өзгөрүшүнө жооп катары табигый же антропогендик системалардын ыңгайлашуусун камсыздоого чакырат. Мындай иш-чараларды өз алдынча жүргүзүүгө каражаты жок өнүгүп келе жаткан өлкөлөр үчүн бул маселе өзгөчө курч.

Бирок Конвенция күчүнө киргенден кийинки алгачкы күндөрдө климаттын өзгөрүшүнө ыңгайлаштырууга климаттын өзгөрүшүн жумшартууга караганда азыраак көңүл бурулган. Бул Тараптардын климаттын өзгөрүшүнө тийгизген таасиринин чоңдугуна жана алсыздык даражасына көбүрөөк ишенүү зарылдыгы менен шартталган. Климаттын өзгөрүшү боюнча өкмөттөр аралык комиссиянын (IPCC) үчүнчү баалоонун баяндамасы жарыялангандан бери адаптацияга көңүл бурулуп, Тараптар климаттын өзгөрүшүнө каршы күрөшүү процессин баштоого, ошондой эле адаптациялоо боюнча

иш-чараларды каржылоо тартибин белгилөөгө макулдашышты.

Учурда Конвенциянын ар кандай органдарынын алкагында адаптациялоо иштери жүрүп жатат. Ошентип, Канкун келишимдеринин ажырагыс бөлүгү катары Адаптация алкактарынын контекстинде Тараптар Адаптация комитетин түзүүнү макулдашышты. Бул Конвенциянын негизинде адаптацияга комплекстүү мамиле жасоонун маанилүү мисалы болду.

“Рио конвенциялары”

UNFCCC “Рио конвенциялары” деп аталган, башкача айтканда, 1992-жылы Рио-де-Жанейродо өткөн “Жер саммитинде” кол коюу үчүн ачылган эл аралык укуктук келишимдердин бири. Калган “Рио конвенциялары” Биологиялык ар түрдүүлүк боюнча конвенция жана Чөлгө каршы күрөшүү боюнча конвенция. Үч документ бири-бири менен тыгыз байланышта, ошондуктан жалпы кызыкчылыкты туудурган маселелерди чечүүдө синергетикага жетишүү үчүн бул конвенцияларды ишке ашырууну андан ары тегиздөө үчүн Биргелешкен байланыш тобу түзүлдү.

[UNFCCC ишке ашырылып жаткан долбоорлору боюнча кененирээк маалыматты конвенциянын расмий онлайн ресурсунан алууга болот.](#)

Басылмалар бөлүмүндө Кыргыз Республикасында жана Кыргыз Республикасы үчүн [ишке ашырылып жаткан долбоорлорду чагылдырабыз.](#)